

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-02-03

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Ella Nyström och f.d. justitieombudsmannen Nils-Olof Berggren.

En ny radio- och tv-lag

Enligt en lagrådsremiss den 17 december 2009 (Kulturdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. radio- och tv-lag,
2. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
3. lag om ändring i förfogandelagen (1978:262),
4. lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst,
5. lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område,
6. lag om ändring i tobakslagen (1993:581),
7. lag om ändring i lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument,
8. lag om ändring i lotterilagen (1994:1000),
9. lag om ändring i alkohollagen (1994:1738),
10. lag om ändring i lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer,

11. lag om ändring i tullagen (2000:1281),
12. lag om ändring i lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
13. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
14. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Anna Liljenberg Gullejö och rättssakkunniga Rosemarie Jansson Håvik, biträdda av departementssekreteraren Linus Fredriksson.

Till Lagrådet har inkommit en skrivelse från MTG Radio AB i vilken bolaget kommenterar vissa förslag i remissen.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till en ny radio- och tv-lag syftar främst till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster), nedan benämnt AV-direktivet. Vidare innehåller förslaget ett nytt regelsystem för kommersiell radio och vissa ändringar av reglerna om närradio. Förslaget innehåller också vissa nyheter i fråga om tillståndsplikten för sändningar av ljudradio och tv-program. Den nya medietjänsten beställ-tv föreslås ingå i ett antal av lagförslagets regler. En organisatorisk nyhet i förslaget är att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV ska avvecklas och ersättas av en nybildad myndighet.

Övriga lagförslag innehåller huvudsakligen följändringar.

Förslaget till radio- och tv-lag

2 kap. 3 §

I första styckets andra punkt föreslås att det ifrågavarande registret ska omfatta sådant tillstånd som avses i bl.a. 13 kap. Med hänsyn till att de andra hänvisningarna i samma punkt avser den bestämmelse i ett kapitel i vilken regleras vem som ger tillståndet bör hänvisningen till 13 kap. preciseras att gälla 1 § i kapitlet.

3 kap. 1 §

I denna kapitlets enda paragraf lämnas definitioner av vissa begrepp som förekommer i lagen.

Definitionerna har naturligtvis sitt värde i den mån de innefattar moment som ligger vid sidan av det aktuella ordets eller uttryckets betydelse i vanligt språkbruk. När det däremot gäller ord och uttryck med en självklar betydelse också i det specifika lagtekniska sammanhanget kan en definition förefalla överflödigt. Lagrådet ifrågasätter därför behovet i punkten 7 av definitionen beträffande begreppet *ljudradioprogram*. Definitionen i punkten 19 bör kunna begränsas till att avse begreppet *tv-sändning*.

Lagrådet föreslår i övrigt att punkterna 11, 14 och 20 omformuleras och ges följande lydelse:

11. *produktplacering*: förekomsten i ett program av en vara, en tjänst eller ett varumärke, om detta sker i marknadsföringssyfte och mot betalning eller liknande ersättning till leverantören av medietjänsten, dock inte när varan eller tjänsten är av obetydligt värde och har tillhandahållits gratis;

14. *reklam*: varje form av meddelande

a) som sänds antingen mot betalning eller liknande ersättning eller som utgör egenreklam, och

b) som syftar till att i näringsverksamhet marknadsföra varor, tjänster, fast egendom, arbetstillfällen eller andra nyttigheter;

20. *virtuell annonsering*: sändning av meddelanden som på elektronisk väg fogas in i tv-bilden på fasta föremål, som normalt används för annonser, eller på marken där annonser kan placeras ut fysiskt.

4 kap. 4 §

Lagrådet föreslår att bestämmelsen omformuleras och ges följande lydelse:

Ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv innebär rätt att i varje område samtidigt sända det antal programtjänster som tillståndet avser under den del av dygnet som anges i tillståndet.

4 kap. 6 §

Två språkliga justeringar bör göras i paragrafen. Således bör ordet "för" strykas i uttrycket "tillstånd för att sända tv". Vidare bör ordet "tilltala" i första punkten utgå och ersättas med "tillgodose".

4 kap. 7 §

Enligt Lagrådets uppfattning är det oklart vem som åsyftas med "någon annan" i första meningen. I andra meningen bör orden "som görs" kunna utgå. Lagrådet föreslår att bestämmelsen får följande lydelse:

Ett tillstånd som ges av Myndigheten för radio och tv får innebära rätt för ett programföretag att endast vidaresända program som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan sänts av ett annat programföretag. I ett sådant tillstånd får myndigheten besluta att bestämmelserna i 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar med stöd av tillståndet.

4 kap. 10 §

Enligt paragrafen får ett tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv förenas med villkor om förbud mot att sända bl.a. program där produktplacering förekommer (punkten 3). Enligt författningskommentaren innebär rätten att ställa villkor om förbud mot produktplacering även en rätt att ställa mer restriktiva villkor i fråga om produktplacering än som följer av 6 kap. Enligt Lagrådets mening kan en sådan rättstillämpning inte utläsas ur lagtexten i denna paragraf. Möjligen är den dock tillåten redan på den grunden att reglerna i 6 kap. är minimiregler som inte förbjuder en mera restriktiv tillämpning. Saken bör klargöras i det fortsatta beredningsarbetet.

4 kap. 16 §

Av den första bestämmelsen i andra stycket framgår att ett föreläggande enligt 17 kap. 11 och 13 §§ gäller mot en ny innehavare av ett tillstånd. I de nämnda paragraferna i 17 kap. föreslås att ett föreläggande får förenas med vite. Det går inte av bestämmelserna i andra stycket att utläsa om avsikten är att ett i föreläggandet utsatt vite också ska gälla mot den nye innehavaren. En sådan effekt hos ett vitesföreläggande är inte självklar. Huvudprincipen lär i stället vara att succession på vitesområdet förutsätter uttryckliga regler. Frågan uppmärksammades vid tillkomsten av lagen (1985:206) om viten, varvid departementschefen, förutom uttrycklig författningsreglering, uppställde krav på att succession fick förekomma endast om vitet var av löpande natur. Se prop. 1984/85:96 s. 33 ff., jfr Lagrådet i samma prop. s. 93 f. och Lavin, Viteslagstiftningen, 1989, s. 112 ff.

Mot bakgrund av det anförda anser Lagrådet att frågan om succession uttryckligen bör regleras i lagen, om avsikten skulle vara att ett vite ska gälla mot en ny tillståndshavare.

5 kap. 1 §

I bestämmelsen uppställs allmänna krav på leverantörer av medietjänster. Av definitionen på begreppet leverantör av medietjänster i 3 kap. 1 § 6 framgår att ljudradiosändningar ingår bland medietjänsterna. Såvitt framgår är avsikten inte att i 5 kap. reglera ljudradiosändningar. Detta bör tydliggöras i paragrafen genom att bestämmelsen inleds på följande sätt (jfr 12 §):

En leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv ska se till att...

5 kap. 5 §

I paragrafen förbjuds otillbörligt kommersiellt gynnande i program som inte är reklam. I förhållande till den gällande bestämmelsen i ämnet (6 kap. 4 §) har det i två punkter angetts vad som anses som sådant gynnande. Bestämmelsen kommer därmed enligt vad som uttalas i allmänmotiveringen (avsnitt 6.11) att överensstämma med AV-direktivets regel om otillbörligt kommersiellt gynnande när det gäller produktplacering. Enligt författningskommentaren innebär de båda punkterna förtydliganden av förbudets innehåll.

Enligt Lagrådets mening framgår det inte klart av paragrafens lydelse om punkterna 1 och 2 avses vara heltäckande eller om det också finns andra programinslag som kan omfattas av förbudet. Dessutom kan bruket av ordet "otillbörligt" i såväl första meningen som i punkten 2 uppfattas som en dubbelreglering.

5 kap. 7 §

I sista stycket anges att tv-sändningar enligt första stycket, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning ska innehålla program på svenska språket, program med svenska artister och verk av svenska upphovsmän. Bestämmelsen finns redan i nuvarande lag, men Lagrådet vill ändå resa frågan om bestämmelsens innehåll verkligen överensstämmer med EG-rätten. I AV-direktivet art. 3i 1 anges att medlemsstaterna i vissa fall ska se till att audiovisuella medietjänster främjar framställningen och tillgången till *européiska* produktioner. Den ifrågavarande bestämmelsen tillgodoser emellertid enbart svenska intressen. Lagrådet vill därför fästa uppmärksamheten på frågan om inte bestämmelsen kan anses utgöra ett hinder för den fria rörligheten av varor och tjänster enligt grundläggande EG-rättsliga principer.

5 kap. 9 §

Upplysningsbestämmelsen i sista stycket, som utformats som en kompetensregel, innebär att regeringen meddelar de ifrågavarande föreskrifterna. Regeringen, som redan har kompetens att besluta verkställighetsföreskrifter, har enligt regeringsformen också rätt att medelst subdelegation överlåta föreskriftsrätt till underordnad myndighet. Riksdagen kan därför inte i en vanlig lag besluta en bestämmelse om att regeringen är den som meddelar föreskrifterna. Regeringen avgör nämligen på egen hand om den själv eller underordnad myndighet ska meddela föreskrifterna.

5 kap. 10 §

Lagrådet föreslår att bestämmelsen omformuleras och ges följande lydelse:

I 48 a § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk finns bestämmelser om rätten för programföretag i en EES-stat att i sina allmänna nyhetssändningar använda utdrag ur ett annat programföretags med ensamrätt sänd tv-sändning från evenemang av stort allmänintresse.

6 kap. 2 §

Lagrådet föreslår att första stycket omformuleras och ges följande lydelse:

Leverantörer av medietjänster får på de villkor som anges i 3 och 4 §§ sända filmer, tv-serier, sportprogram och program med lätt underhållning i vilka program det förekommer produktplacering.

6 kap. 3 §

I bestämmelsen har negationen "inte" blivit felplacerad och kan göra att bestämmelsen läses på ett felaktigt sätt. Jfr förslagets 14 kap. 2 §. Bestämmelsen bör därför ges följande formulering:

Program där det förekommer produktplacering får sändas endast om programmet inte på ett otillbörligt sätt gynnar kommersiella intressen enligt 5 kap. 5 § första stycket 1 eller 2.

7 kap. 4 §

Lagrådet föreslår att första stycket omformuleras och ges följande lydelse:

När en leverantör av medietjänster tillhandahåller ett sponsrat program i en tv-sändning eller i beställ-tv ska leverantören ange vem som har bidragit till finansieringen. Ett sådant meddelande ska lämnas i början och i slutet av programmet eller vid ett av dessa tillfällen.

7 kap. 5 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

I tv-sändning får, utöver vad som följer av 4 §, sponsringsmeddelanden lämnas

1. i början och i slutet av ett program, om ett meddelande har lämnats enligt 4 § tredje stycket,
2. i sportprogram med längre pauser och i program som återger föreställningar eller evenemang, i pauser för publiken,
3. i samband med att sändningen övergår från en programtjänst till en annan,
4. vid växlingar mellan studiosändningar och andra sändningar, och
5. i samband med annonsavbrott.

Första stycket gäller endast om sponsringsmeddelandet kan lämnas på ett sådant sätt att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter inte kränks.

7 kap. 6 §

Näst sista ordet ("inte") måste strykas eftersom satsen inleds med orden "utan att".

7 kap. 8 §

Vissa rättelser bör göras i bestämmelsen. Således bör paragrafhänvisningen avse 4–6 §§ och inte endast 4 och 5 §§. Vidare måste ordet "inte" strykas, eftersom satsen inleds med orden "utan att".

Bestämmelsen bör ges följande lydelse:

Ett sponsringsmeddelande får lämnas med delad skärm i de fall som anges i 4–6 §§, om det kan göras utan att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

8 kap. 1 §

Lagrådet föreslår att andra stycket formuleras om och ges följande lydelse:

Utan hinder av vad som anges i första stycket får programtjänster som uteslutande är avsedda för försäljningsprogram sändas i tv, under förutsättning att sändningstiden är minst femton minuter.

8 kap. 4 §

De föreslagna tankstrecken i bestämmelsen bör enligt Lagrådets mening ersättas med kommatecken. Efter viss ytterligare språklig justering bör bestämmelsen ges följande lydelse:

Andra program i tv-sändningar än sådana som avses i 3 § första stycket får avbrytas av annonser endast om avbrottet, med hänsyn till naturliga pauser i programmet och programmets längd och karaktär, inte påverkar programmets integritet och värde eller kränker rättighetshavarnas rättigheter.

Sändning av nyhetsprogram, biograffilmer och filmer producerade för tv, utom tv-serier och dokumentärprogram, får under förutsättning att kraven i första stycket är uppfyllda avbrytas för annonser en gång varje tablåbelagd period på minst trettio minuter.

8 kap. 5 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Före och efter varje annonsering i tv-sändningar och i beställ-tv ska det sändas en särskild signatur som tydligt skiljer annonserna från det övriga innehållet. Signaturen ska bestå av både ljud och bild. I sökbar text-tv, försäljningsprogram och vid annonsering med delad skärm ska signaturen alltid vara synlig. Den behöver dock bara anges i bild.

I fråga om tv-sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen medge undantag från skyldigheten enligt första stycket och kravet på kortaste annonstid enligt 2 §. Sådant undantag får även medges av Myndigheten för radio och tv i fråga om sändningar av program som myndigheten lämnar tillstånd till.

Bestämmelser om reklamidentifiering finns i 9 § marknadsföringslagen (2008:486).

8 kap. 8 §

Enligt Lagrådets mening bör bestämmelsen placeras under rubriken "Reklam och barn", tillsammans med 7 §.

Rubriken före 8 kap. 9 §

Om 8 § flyttas enligt Lagrådets förslag bör rubriken, som då kommer omedelbart före 9 §, få lydelsen "Personer som inte får förekomma i annonser".

8 kap. 10 §

Vissa språkliga justeringar bör göras i bestämmelserna i tredje och fjärde styckena. Således kan bestämmelserna förslagsvis ges följande lydelse:

Annonsering med delad skärm får inte förekomma om den kränker programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter.

Första stycket gäller även vid återutsändning av ett tv-program i oförändrat skick.

8 kap. 11 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Virtuell annonsering får förekomma i sportevenemang i tv-sändningar och beställ-tv om annonseringen inte

1. är mer framträdande än den annonsering som normalt förekommer på platsen eller på något annat sätt inverkar störande på möjligheterna att uppfatta programmet, eller
2. innebär att programmets integritet och värde eller rättighetshavarnas rättigheter kränks.

Före och efter varje program som innehåller virtuell annonsering ska leverantören av medietjänster på lämpligt sätt upplysa om att sådan annonsering förekommer. Informationen ska bestå endast av en neutral upplysning om att det förekommer virtuell annonsering i programmet.

Bestämmelserna i 7–9 §§ ska tillämpas vid virtuell annonsering.

9 kap. 5 §

Lagrådet anser att första stycket skulle vinna i tydlighet om de föreslagna två meningarna sammanfördes till en. I andra stycket kan ordet "både" tas bort första gången det förekommer.

Lagrådet föreslår att bestämmelsen ges följande lydelse:

Den som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd och som minst 100 av de hushåll som är anslutna till nätet använder som sitt huvudsakliga medel att ta emot tv-sändningar ska, i varje kommun där han eller hon förfogar över ett sådant nät, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av tv-program från en eller flera lokala kabelsändarorganisationer som har förordnats av Myndigheten för radio och tv.

I nät där tv sänds med analog och digital teknik ska utrymme för sändningar av en lokal kabelsändarorganisation tillhandahållas med både analog och digital sändningsteknik.

9 kap. 6 §

I sista stycket bör enligt Lagrådets mening i linje med vad som nu föreskrivs i 8 kap. 5 § sista stycket anges att det aktuella förordnandet meddelas av Myndigheten för radio och tv.

9 kap. 7 §

De aktuella skyldigheterna bör hänföras till 1–3 och 5 §§.

11 kap. 2 §

Bestämmelsen bör omformuleras på motsvarande sätt som föreslagits beträffande 4 kap. 4 §.

12 kap. 3 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Ett sändningsområde för närradio ska omfatta högst en kommun. Därvid bör det utanför storstadsområdena eftersträvas att sändningarna kan tas emot i hela kommunen.

Myndigheten för radio och tv får besluta om större sändningsområden än en kommun, om det finns särskilda skäl.

13 kap. 1 §

Andra stycket bör kunna utgå, eftersom det genom rubrikerna tydligt framgår vilka bestämmelser som är tillämpliga på de olika slagen av sändningar.

13 kap. 6 §

Vissa justeringar bör göras i den föreslagna lagtexten.

I första stycket är det inte fråga om ett tillstånd som blir ledigt utan om ett sändningsutrymme. Vidare finns det i texten inte någon motsvarighet till det kungörelseförfarande som omnämns i 5 kap. 3 §

nuvarande lag. Det framstår närmast som nödvändigt att knyta an till ett sådant förfarande.

I tredje stycket förekommer en upplysningsbestämmelse i skepnad av en kompetensregel. Vad som tilldrar sig uppmärksamheten är att förslaget innebär att riksdagen kommer att ange till vilken myndighet regeringen delegerar föreskriftsrätt. Regeringen har dock full frihet att välja vilken förvaltningsmyndighet som helst. Därför bör riksdagen inte namnge någon myndighet, även om det med allra största sannolikhet blir den namngivna myndigheten som kommer att utses.

Bestämmelsen föreslås få följande lydelse:

Myndigheten för radio och tv ska kungöra när ett utrymme att sända analog kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten ska ange sista dag för att ansöka om ett tillstånd, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning.

I en ansökan om tillstånd att sända analog kommersiell radio ska anges det belopp som sökanden är villig att betala i sändningsavgift. Sändningsavgiften ska anges som ett engångsbelopp för hela tillståndperioden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ansökningsförfarandet och om vad en ansökan ska innehålla.

13 kap. 7 §

I bestämmelsen förutsätts att inkomna ansökningar om tillstånd att sända analog kommersiell radio ger upphov till endast *ett* ärende. Frågan om flera konkurrerande ansökningar om en förmån ger upphov till ett eller flera ärenden (dvs. ett för varje ansökning) är mycket omdiskuterad inom förvaltningsrätten. Den vanligaste åsikten torde vara att varje ansökning föranleder ett ärende. Se härtill Hellners och Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 2 u. 2007, s. 56 ff.

Lagrådet vill dock, med hänsyn till att rättsläget inte är helt klart, inte rekommendera att bestämmelsen utgår.

13 kap. 8 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio ska ges till den av de sökande som uppfyller kraven i 4 § och som har angett den högsta sändningsavgiften.

Har två sökande angett samma belopp ska frågan om vem som ska ges tillståndet avgöras genom lottdragning.

13 kap. 10 §

Som framgått ovan under 13 kap. 6 §, är det inte tillståndet som blir ledigt utan sändningsutrymmet. De avslutande orden "det lediga tillståndet" i bestämmelsen bör därför utgå.

Lagrådet föreslår således att paragrafen ges följande lydelse:

Den som har fått tillstånd att sända analog kommersiell radio ska betala den sändningsavgift som angetts i ansökan.

13 kap. 11 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Skyldigheten att betala sändningsavgift inträder den dag då sändningarna med stöd av tillståndet får påbörjas.

13 kap. 12 §

Räntelagen är direkt tillämplig endast på fordringar inom förmögenhetsrättens område (1 § räntelagen [1975:635]). Det kan därför vara vilseledande att föreskriva att ränta på sändningsavgift ska utgå *enligt* 6 § räntelagen. Vidare bör ränta utgå *från* och inte *från och med* förfallodagen (jfr nu gällande 7 § lagen [1992:72] om koncessionsavgift på televisionens och radions område, samt t.ex. 3 § räntelagen). Mot denna bakgrund föreslår Lagrådet att bestämmelsen får följande lydelse:

Ränta ska betalas på sändningsavgift från den dag som anges i 11 §. Räntan beräknas på sätt anges i 6 § räntelagen (1975:635).

13 kap. 14 §

Av rubriken och paragrafens första mening framgår att bestämmelsen handlar om verkställighet av beslut om sändningsavgift och ränta. I andra meningen hänvisas till bl.a. vissa bestämmelser om betalningsansvar för företrädare för juridisk person i 12 kap. skattebetalningslagen (1997:483). Dessa hänvisningar, som inte direkt hör samman med verkställigheten, bör placeras i en särskild paragraf med egen rubrik.

13 kap. 18 §

Vad ovan anförts under 4 kap. 16 § gäller också andra stycket här.

13 kap. 23 §

Vad ovan anförts om tredje stycket i 13 kap. 6 § gäller också andra stycket här.

13 kap. 27 §

I första stycket 1 bör efter 22 § tilläggas "första stycket". I första stycket 3 ska ordet "inte" infogas efter ordet "överlåtelsen".

13 kap. 28 §

Vad ovan anförts under 4 kap. 16 § gäller också andra stycket här.

13 kap. 30 §

I det fortsatta beredningsarbetet bör klargöras om det ska krävas ett beslut av tillståndsmyndigheten för att tillståndet ska upphöra att gälla.

13 kap. 31 §

Andra stycket kan förkortas och ges följande lydelse:

Har en begäran om medgivande till överlåtelse av tillståndet kommit in till Myndigheten för radio och tv innan tillståndet upphört att gälla enligt första stycket ska begäran prövas.

14 kap. 2 §

Lagrådet hänvisar till vad som anförts vid 5 kap. 5 §.

14 kap. 5 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Varningsmeddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö ska, om en myndighet begär det, sändas kostnadsfritt i kommersiell radio.

14 kap. 6 §

Vad ovan anförts under 5 kap. 7 § gäller också här.

15 kap. 3 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Av en annons som inte är reklam och som förekommer i ljudradio-sändningar ska det framgå i vems intresse detta sker.

Rubriken före 15 kap. 4 §

Rubriken bör lyda "Personer som inte får förekomma i annonser".

Rubriken före 15 kap. 6 §

Rubriken bör lyda "Reklam för läkemedel".

15 kap. 7 §

De bestämmelser som åsyftas anges vara de i 1 och 2 §§. I motsvarande regel i 7 kap. 12 § första stycket nuvarande lag avses bestämmelserna "i detta kapitel". Det får antas att det är kapitlets bestämmelser som sådana som också avses i den aktuella paragrafen.

Bestämmelsen bör efter ytterligare några justeringar ges följande lydelse:

Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte sådan reklam som den sändande gör för sin programverksamhet.

15 kap. 10 §

Första stycket bör i linje med vad Lagrådet föreslagit beträffande 7 kap. 4 § ges följande lydelse:

Den som sänder ett sponsrat program i ljudradio ska ange vem som har bidragit till finansieringen. Ett sådant meddelande ska lämnas på lämpligt sätt i början och i slutet av programmet eller vid ett av dessa tillfällen.

16 kap. 2 §

Vad som kan inrättas med stöd av 7 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) är en granskningsnämnd med de uppgifter som anges i denna paragraf. Hittills har nämnden fungerat som en självständig myndighet och beslutat i eget namn. Tanken är att nämnden såsom ett beslutsorgan ska ingå som en del av en ny myndighet, Myndigheten för radio och tv, vilket markeras i andra stycket genom att den benämns granskningsnämnden för radio och tv, dvs. att namnet stavas med liten begynnelsebokstav (detta är dock inte konsekvent genomfört i paragrafen). Frågan är om denna konstruktion inte rentav föranleder att nämnden i fortsättningen bör meddela sina beslut i namn av Myndigheten för radio och tv, eftersom nämnden inte kommer att få egen myndighetsstatus. En sådan effekt av nämndens inordnande i den nya planerade myndigheten är dock knappast i överensstämmelse med föreskrifterna i 7 kap. 4 § YGL. Vidare förutsätts i den allmänna motiveringen (14.2) att nämnden ska kunna delegera beslutanderätt till tjänstemän vid den nya myndigheten, såsom ställföreträdare för generaldirektören eller verksjurister. Detta skulle medföra att personer som inte är

formellt knutna till nämnden skulle kunna få rätt att fullgöra dess granskningsuppgifter. Denna konstruktion kan inte heller anses vara i överensstämmelse med 7 kap. 4 § YGL.

Enligt Lagrådets mening bör en granskningsnämnd enligt 7 kap. 4 § YGL ha en sådan självständig ställning att den åtminstone formellt framstår som en egen myndighet. En annan sak är att Myndigheten för radio och tv på olika sätt kan sörja för att nämndens verksamhet praktiskt sett kommer att fungera tillfredsställande.

16 kap. 3 §

Lagrådet föreslår att andra stycket får följande lydelse:

Myndigheten för radio och tv övervakar även efterlevnaden av bestämmelserna om exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 § och om tillgänglighet i 5 kap. 12 § om tillståndsbeslutet har meddelats av myndigheten.

16 kap. 15 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Om en mot Sverige helt eller huvudsakligen riktad tv-sändning från ett programföretag etablerat i en annan EES-stat strider mot 6 kap. 2 § andra stycket 1 eller 2 eller 7 kap. 2 § när det gäller alkohol-drycker, 8 kap. 7 eller 8 §, eller 4 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) får en behörig myndighet i Sverige kontakta en behörig myndighet i den andra EES-staten för att uppmana programföretaget att följa bestämmelsen.

Om programföretaget inte följer uppmaningen i första stycket, får myndigheten vidta åtgärder mot företaget enligt 16 kap. 10 §, 17 kap. 5 och 6 §§ samt 29 och 48 §§ marknadsföringslagen (2008:486) om programföretaget i fråga har etablerat sig i landet i syfte att kringgå de strängare bestämmelser som skulle ha gällt om det var etablerat i det land vars myndighet ingriper. Myndigheten får inte vidta åtgärderna förrän den har underrättat Europeiska

kommissionen och den berörda medlemsstaten samt kommissionen har fastställt att åtgärderna är förenliga med unionsrätten.

Rubriken till 17 kap.

Kapitelrubriken lyder: Straff och särskilda avgifter. I kapitlet ingår dock också bestämmelser om vite. Detta bör framgå av rubriken, vilken lämpligen kan ges lydelsen:

Straff, särskild avgift och vite

17 kap. 5 §

Första stycket 3 innehåller en begränsning till bestämmelser om andra annonser än reklam. Eftersom det hänvisas till bl.a. 8 kap. 9 § och 15 kap. 4 §, som omfattar all annonsering (således även reklam), bör det ytterligare tydliggöras att en särskild avgift kan åläggas endast den som bryter mot bestämmelserna såvitt avser andra annonser än reklam. Lagrådet föreslår att tredje punkten får följande lydelse:

3. bestämmelserna, såvitt gäller andra annonser än reklam, i 5 kap. 6 §, 8 kap. 6 och 9 §§, 14 kap. 3 § och 15 kap. 3 och 4 §§,

Första stycket 6 avslutas med en hänvisning till 15 kap. 8–11 §§. Hänvisningen ska rätteligen lyda 15 kap. 8–10 §§.

17 kap. 10 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Granskningsnämnden för radio och tv får besluta att leverantören av medietjänster på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut, när nämnden funnit att någon har brutit mot programrelaterade villkor som beslutats med stöd av 4 kap. 8 och 9 §§, 11 kap. 3 § eller bestämmelsen om beriktigande i 5 kap. 4 § första stycket. Ett sådant beslut får dock inte innebära att offentliggörandet måste ske i leverantörens program.

Beslutet får innefatta ett föreläggande vid vite.

17 kap. 11 §

Av bestämmelserna i första stycket framgår att det skulle vara möjligt att vid vite förelägga adressaten att följa vissa i paragrafen uppräknade bestämmelser. Vitet skulle med andra ord fungera som en påföljd för att någon underlät att efterkomma en eller flera bestämmelser. Bestämmelser brukar normalt sett sanktioneras genom straff eller straffavgifter.

Regeringsrätten har i RÅ 1994 ref. 29 klargjort att vitet i ett föreläggande att efterkomma en författningsbestämmelse inte är möjligt att döma ut, eftersom det inte blir tillräckligt preciserat. Som Regeringsrätten anför, måste ett vitesföreläggande utformas så, att adressaten får klart för sig vad som fordras av honom för att han ska undgå att erlagga det fastställda vitesbeloppet. Att han skulle vara skyldig att följa en tillämplig författningsbestämmelse gäller ju oavsett om det finns ett föreläggande härom. För att ett försuttet vite ska kunna dömas ut är det, enligt Regeringsrätten, nödvändigt att det utsatta vitet knutits till en klart definierad prestation eller underlåtenhet, liksom att en tidsangivelse knutits till prestationen.

Regeringsrättens prejudikat har emellertid inte föranlett någon justering av lagtexten vare sig i gällande lag eller i nu föreliggande lagförslag. För att främja att vitet i ett föreläggande enligt den föreslagna paragrafen får den avsedda effekten, bör det av lagtexten uttryckligen framgå att vitesföreläggandet ska innehålla uppgifter om

vilka åtgärder adressaten ska vidta eller hur han eljest ska förhålla sig för att han ska anses följa den tillämpliga bestämmelsen. En annan utväg är att vitessanktionen byts ut och ersätts med en särskild avgift eller böter (eventuellt tillika med fängelse).

17 kap. 14 §

Vad ovan anförts under 17 kap. 11 § om vitesföreläggande att följa bestämmelser har också tillämpning här.

18 kap. 3 och 4 §§

Av 3 § andra stycket och 4 § andra stycket bör det tydligare än vad som nu har skett markeras att de aktuella besluten fattas av domstolen i målet om yttrandefrihetsbrott (jfr prop. 1992/93:70 s. 39).

Rubriken till 19 kap.

Rubriken bör justeras av den anledningen att ämnena bör anges i den ordning som de förekommer i bestämmelserna och att handläggningen kommer att ske i form av mål och inte ärende. Rubriken bör förslagsvis ha följande lydelse:

Handläggningen av mål om återkallelse, särskild avgift och vite m.m.

19 kap. 1 §

Ordet "ärenden" bör bytas mot "mål" i både paragrafrubriken och lagtexten. Vidare bör hänvisningarna till andra paragrafer justeras i fråga om 5 kap., som bör avse endast 1, 2, 4 §§. Dessutom bör orden "tas upp", vilkas innebörd framstår som oklar, bytas ut mot "prövas".

Mot bakgrund av det anförda bör bestämmelsen i första stycket ges följande lydelse:

Mål om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som meddelats med stöd av 4 kap. 8 §, 9 § 10–12, 11 kap. 3 § första stycket eller andra stycket 9–12 och om överträdelse av 5 kap. 1, 2, 4 §§ eller 14 kap. 1 § ska på talan av Justitiekanslern prövas av allmän domstol.

19 kap. 2 §

I likhet med vad som anförts ovan under 19 kap. 1 § bör orden "tas upp" i rubriken och i lagtexten bytas ut mot "prövas".

20 kap. 1 §

Lagrådet föreslår att paragrafen omformuleras och ges följande lydelse:

Beslut enligt denna lag av Myndigheten för radio och tv får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller

1. tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller närradio,
2. fördelning av sändningstid i närradion,
3. ändring eller återkallelse av tillstånd, eller
4. beslut att inte medge överlåtelse av tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv.

Beslut som avses i första stycket gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

20 kap. 3 §

Uppräkningen i första stycket, vilken ska ange vilka beslut som är överklagbara, innehåller i vissa punkter andra företeelser än beslut och bör därför justeras.

Bestämmelsen i första stycket bör efter vissa ytterligare justeringar kunna ges följande lydelse:

Följande beslut av Myndigheten för radio och tv får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, nämligen

1. beslut om beteckningar enligt 5 kap. 11 § och 14 kap. 7 §,
2. beslut enligt 5 kap. 12 § om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning,
3. förordnande av lokala kabelsändarorganisationer,
4. beslut om återkallelse av ett förordnande enligt 18 kap. 6 §, och
5. beslut enligt 9 kap. 7 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla sändningsutrymme för lokala kabelsändarorganisationer.

20 kap. 4 §

Vid föredragningen framkom att hänvisningen till 17 kap. 11 § första stycket ska omfatta samtliga elva punkter. Felet i den föreslagna lagtexten bör i detta hänseende rättas till.

Övergångsbestämmelserna

I övergångsbestämmelserna har inte tagits in någon bestämmelse om fortsatt giltighet av tillstånd som lämnats enligt radio och TV-lagen (1996:844) även om det av punkten 3 indirekt kan utläsas att så ska vara fallet. Lagrådet förordar att det införs en klar övergångsbestämmelse i detta hänseende.

I punkten 5 bör orden "enligt lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser..." bytas ut mot "med stöd av lagen (2008:418) med tillfälliga bestämmelser...".

I punkten 6 b) bör orden "den upphävda" utgå.

Förslaget till lag om ändring i lagen med föreskrifter på tryckfrihets-
förordningens och yttrandefrihetsgrundlagens område

I den inledande uppräknigen av vilka bestämmelser som får ny lydelse saknas 3 kap. 1 och 21–24 §§.

Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen

29 §

Bestämmelsen i 15 kap. 4 § radio- och tv-lagen bör tas med i uppräknigen i andra stycket tredje strecksatsen.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.